

INDFØRSELSRESTRIKTIONS- OG REGULERINGSYSTEMER

Af J. C. JØRGENSEN

UNDER den herskende økonomiske Verdenskrise har de forskellige Lande set sig nødsaget til at begrænse og regulere Udenrigshandelen. De Systemer, der med dette Formaal for Øje er bragt i Anvendelse, har været af forskellig Karakter.

Systemerne kan deles i følgende Hoved- og Undergrupper:

I. Toldforanstaltninger:

- a) Toldforhøjelser,
- b) Toldkonsolidering (Tarifaftaler om Binding eller Nedsættelse af Toldsatser),
- c) Toldkontingenter,
- d) Toldpræferencer.

II. Indførselsrestriktioner:

- a) Indførselsforbud,
- b) Indførselslicenssystem,
- c) Indførselskontingentsystem (Varekontingenter),
- d) Valutarestriktioner (Deviseforanstaltninger),
- e) Indførselsmonopol,
- f) Andre Foranstaltninger.

Forholdet er i Almindelighed det, at et Land ikke har indskrænket sig til at anvende ét af disse Systemer, men har kombineret to eller flere af dem.

ad I.

a. Som Værn under Krisen har naturligt det klassiske Beskyttelsesmiddel α : Tolden været stærkt benyttet. Toldforanstaltningerne har haft Karakter af en mere eller mindre udpræget almindelig Bevægelse mod Indførelse af nye Toldsatser eller Forhøjelse af gældende Satser, ikke mindst for Landbrugsvarer, hvilket staar i Forbindelse med Prisfaldet for disse Varer. Dernæst har de ustabile Valutaforhold medført partielle Toldforhøjelser, saavel i de valutadeprecierede Lande (navnlig Forhøjelse af de specifikke Toldsatser) som i Guldlændene, der bl. a. ved Indførelse af Kompensationsafgifter har søgt at beskytte sig mod Tilstrømning af Varer fra valutadeprecierede Lande.

England har saaledes forladt sin tidligere Frihandelspolitik og indført Beskyttelsestarif. Holland, der tidligere havde en almindelig 8 pCts Finanstold, har nu ved Forhøjelser i to Etaper Toldsatser, der gennemsnit-

lig beløber sig til c. 13 pCt. af Værdien. Frankrig, Italien og Tyskland har dels forhøjet en Del af deres autonome Toldsatser, dels frigjort sig for en Række traktatmæssig fastlagte Toldsatser og herigennem banet Vej for Toldforhøjelser. Belgien og Norge har dels indført generelle Tillæg til gældende Toldsatser, dels foretaget partielle Toldforhøjelser. Sverige og Schweiz m. fl. har foretaget en Række partielle Toldforhøjelser. Brasilien har indført et Dobbelttarifsystem og i det hele revideret sin Tarif. U.S.A. har i sin Toldlov af 1930 (Hawley-Smoot-Tarifen) en stærk Beskyttelse af saavel Landbrug som Industri. Hertil kommer, at den amerikanske Præsident har Ret til at forhøje eller nedsætte Toldsatserne med indtil 50 pCt. under Hensyn til Forskellen mellem Produktionsomkostninger for den paagældende Vare i U.S.A. og i fremmede Lande. En særlig Toldkommission foretager Undersøgelserne af Produktionsomkostningerne og fremsætter Forslag til Præsidenten om, hvor meget Toldafgifterne skal forhøjes eller nedsættes for at udligne Produktionsomkostningerne. Præsidenten kan derefter bifalde eller forkaste Forslaget og udsteder i førstnævnte Tilfælde en Proklamation, hvorefter den nye Toldsats fastsættes i Overensstemmelse med Toldkommissionens Indstilling. Med Hjemmel i disse Bestemmelser er der foretaget en lang Række Ændringer i den amerikanske Toldtarif.

Særlige Valutatillægsafgifter har været anvendt i f. Eks. Tyskland, Frankrig og de britiske Dominions.

En maskeret Form for Toldforhøjelser har fundet Sted i en Række Lande i Form af Opkrævelse af særlige Gebyrer ved Udstedelsen af Indførselstilladelser.

For at tilvejebringe større Smidighed i Toldlovgivningen er der i visse Lande en Tendens til at give Regeringen administrativ Beføjelse til at ændre (forhøje eventuelt nedsætte) Toldsatserne i Beskyttelses- eller Forhandlingsøjemed. I U.S.A. har Præsidenten saaledes faaet en generel Beføjelse til at forhøje eller nedsætte Toldsatserne med indtil 50 pCt. I Holland har Regeringen Bemyndigelse til administrativt at ændre Toldtarifen, men Beslutninger om saadanne Toldændringer skal snarest forelægges 2. Kammer til Godkendelse. I Norge fik Kongen (Regeringen) i 1932 — naar ekstraordinære Forhold af handelspolitisk Natur gør det paakrævet — for enkelte Varers Vedkommende Bemyndigelse til, indtil Sagen kan forelægges Stortinget til Afgørelse, at forhøje de i Tarifen fastsatte ordinære Toldsatser med indtil det 4-dobbelte, eller saafremt Varerne er toldfri, at belægge dem med en Told af indtil 50 pCt. af Værdien. Med Hjemmel i denne Bemyndigelse er bl. a. Tolden paa Smør og en Række Industrivarer blevet forhøjet. I Sverige har Regeringen siden 1932 haft Bemyndigelse til, naar Rigsdagen ikke er samlet, at paalægge Varer en særlig Tillægstold af et Beløb paa højst 3 Gange den gældende Toldsats eller — for toldfri Varers Vedkommende — med en Told af højst 25 pCt. af Værdien. I Italien er Regeringen bemyndiget til at forhøje Tolden indtil 50 pCt. af Generaltarifens Satser (iberegnet Værditolden) for Varer, som stammer fra Lande, hvor italienske Varer (eller Skibe) er underkastet Differentialtold eller særlig høje Toldsatser, Indførselsforbud eller -restriktioner, Valutaforanstaltninger eller -formaliteter, der har den Virkning uretfærdigt at hindre Indførslen af italienske Varer. Endvidere er Regeringen

bemyndiget til at forhøje Tolden paa Varer fra Lande, der ikke har Handelsstraktat med Italien (Forhøjelserne kan variere fra 20 til 40 pCt. efter Varens Art).

Toldforanstaltningerne har foruden at tjene til Beskyttelse af den indenlandske Produktion haft til Formaal at skabe en for det paagældende Land bedre Handelsbalance, men har derimod i det store og hele ikke været noget brugbart Middel til at omlægge Indkøbene fra et Land til et andet.

b. For at afbøde Virkningerne af en stærk protektionistisk Toldpolitik og tilvejebringe en vis Toldstabilitet har man opretholdt tidligere eller afsluttet nye Tariftraktater, d. v. s. Konsolidering (Binding eller Nedsettelse) af gældende Toldsatser, men man kan ikke se bort fra, at der i de sidste Kriseaar har været en Tendens til at søge sig frigjort fra saadanne Traktater for at generhverve sin Toldautonomi (jfr. ovenfor).

c. Som et Middel til at komme ud af en handelspolitisk vanskelig Situation har man grebet til Anvendelsen af Toldkontingenter. Disse gaar ud paa, at en vis begrænset Mængde af en Vare tillades indført til en lavere Toldsats, medens der for Indførslen af den paagældende Vare udover Kontingentet maa betales en højere Told.

Toldkontingenterne kan være autonomt eller overenskomstmæssigt fastsat. De har været anvendt i Tyskland f. Eks. for Varer som Kvæg, Smør og Ost, men er nu for disse Varer blevet erstattet med rene Varekontingenter. I Schweiz anvendes endnu for en Række Varer Toldkontingenter kombineret med et Licenssystem (jfr. dette senere), men ogsaa her gaar Tendensen i Retning af Anvendelse af rene Varekontingenter. Og i det hele maa det siges, at Toldkontingenterne hidtil har været faatallige. Naar de nu forlades, hænger dette sammen med dels det Forhold, at de faktisk er Udtryk for en begrænset Liberalisme og følgelig ikke passer ind i en stærk protektionistisk Politik, dels med de Vanskeligheder, som Hensynet til Mestbegunstigelsesklausulen medfører.

Det har saaledes været omstridt, hvorvidt Toldkontingenter overhovedet lader sig forene med Mestbegunstigelsesprincippet. Spørgsmaalet har som bekendt været Genstand for en Undersøgelse af Folkeforbundets økonomiske Komité¹⁾. Denne udtaler i sin Rapport, at Mestbegunstigelsesklausulen har til Hensigt at opretholde de enkelte Landes Behandling paa lige Fod («sur le même pied»), hvilket er noget helt andet end at behandle dem ganske mekanisk ens («d'une manière mécaniquement égale»). Medens Mestbegunstigelsesklausulen ikke forhindrer en Stat i at træffe Foranstaltninger, der ændrer et mest begunstiget Lands Vilkaar, forbyder den afgjort enhver Forholdsregel, der vil kunne forrykke et Lands Stilling i Forhold til de konkurrerende Lande paa et bestemt Marked. Komitéens Konklusion er den, at Toldkontingenter i Almindelighed maa fordømmes og undgaas. Hvis de anvendes for at overvinde midlertidige Vanskeligheder, bør de fastsættes saaledes, at de skader Tredjelandes Interesser mindst muligt, og saaledes, at de ikke forrykker Ligevægten i Betingelserne med Hensyn til Konkurrencen. Dette Resultat kan opnaas derved, at det første Kontingent fastsættes med den mest interesserede Stat, eller derved, at Forhandlingerne føres med hver af de interesserede Stater. Hvilken af disse Fremgangsmaader

1) Jfr. Folkeforbundstryksag C. 427. M. 177. 1931. II. B.

man vælger, er af mindre Betydning — det, som er vigtigt, er, at de mest begunstigede Landes Interesser iagttages og respekteres.

Som det vil ses, tager Komitéen i sin Konklusion ikke direkte Stilling til det Spørgsmaal, hvorom Hovedstriden har staaet i Praksis, nemlig hvilken Afledningsteori, der skal anvendes for at bringe Toldkontingenterne i Overensstemmelse med Mestbegunstigelsesklausulen. I Praksis har nogle Lande (f. Eks. Tyskland) fordelt Toldkontingenterne med numerisk lige store Kvantaler til de mest begunstigede Lande, medens andre Lande har anvendt proportionelle Kontingenter (d.v.s. Kontingenteret er fastsat i Forhold til de paagældende Landes tidligere Indførsel). Om de lige Kontingenter udtaler Komitéen, at man i Almindelighed maa afholde sig fra saadanne Kontingenter (fordi de i Almindelighed vil stride mod Mestbegunstigelsen) eller i det mindste etablere dem paa en saadan Maade, at de ikke skader Tredjeland. Hvad angaar de proportionelle Kontingenter siger Komitéen, at ifald disse kan etableres saaledes, at der tages Hensyn til de forskellige Landes Konkurrenceevne, og saaledes, at de ikke ændrer det enkelte Lands Stilling i Konkurrencen med andre Lande paa et bestemt Marked, vil de være forenelige med Mestbegunstigelsen. Komitéen anser dog dette for en ren teoretisk Betragtning, idet det næppe i Praksis er muligt at etablere Kontingenter paa en saadan Maade, at de ikke forrykker Forholdene («le libre jeu du trafic international»). Og det er ud fra denne Betragtning, at Komitéen mener, at Toldkontingenter bør undgaas.

Forholdet maa herefter formentlig kunne siges at være det, at Toldkontingenterne i Almindelighed maa siges at være uforenelige med en stringent Mestbegunstigelsespolitik, men at Anvendelsen af proportionelle Toldkontingenter muliggør det for en Stat tilnærmelsesvis at overholde sine Mestbegunstigelsesforpligtelser. Dog vil det være naturligt ved en Toldkontingentering at tage et vist Hensyn til Lande med potentielle Interesser, idet den internationale Handel ellers vil stivne i de hidtidige Rammer og faktisk skabe en Præferencestilling for de hidtidige Importlande.

d. Under det herskende almindelige Afspærringssystem er Tanken om et friere Handelssamkvem mellem et begrænset Antal Lande dukket op. Som et Middel hertil skulde Toldpræferencer tjene, d.v.s., at de paagældende Lande skulde indrømme hinanden Toldlettelser, som ikke skulde komme Tredjestater tilgode. Saadanne Præferenceordninger forudsætter imidlertid, enten at man frigør sig for sine Mestbegunstigelsestraktater eller i samtlige disse faar optaget en Forbeholdsklausul, eller at de paagældende Lande er saa nær tilknyttede (jfr. f. Eks. Forholdet mellem England og Dominions eller Forholdet mellem Danmark og Island), at mestbegunstigede Nationer ifølge Sagens Natur ikke kan siges at have noget berettiget Krav paa at faa Del i de givne Toldpræferencer.

Da imidlertid endnu ingen Stater har ment at kunne tage et saa drastisk Skridt som det vilde være at opsigte alle deres Mestbegunstigelsestraktater, har Toldpræferenceordninger ikke hidtil været nogen praktisk Politik af almen Betydning. Kun i det Tilfælde, hvor det har været muligt at skabe en saadan Ordning uden at bryde med Mestbegunstigelsesklausulen (f. Eks. Ottawa-Aftalerne eller Udnyttelsen af eksisterende Forbeholdsklausuler f. Eks. den baltiske) er en Politik af denne Art blevet fremmet. De Forsøg, der har været gjort paa at skabe en Toldpræference til Gunst for Donau-

landene, er strandet paa, at de mest begunstigede Tredjestater ikke har villet give Afkald paa deres Rettigheder.

For at komme udenom Vanskelighederne ved at yde direkte Toldpræferencer, har man søgt at begunstige enkelte Lande ved Hjælp af »*Quasi-toldpræferencer*«, d. v. s. Begunstigelser, som har samme Virkning som en direkte Toldpræference. Som Eksempler herpaa skal nævnes Toldspecialisering og Toldgodtgørelser.

En *Toldspecialisering* behøver ikke at være i Strid med Mestbegunstigelsesklausulen. Folkeforbundets økonomiske Komité har saaledes i en Undersøgelse af Spørgsmaalet udtalt, at en Toldspecialisering til Gunst for et enkelt Land kan retfærdiggøres, hvis den Vare, der ad denne Vej indrønnes en Toldnedsættelse, besidder indre Egenskaber, som klart adskiller den fra lignende Varer. Men med denne Begrænsning er Toldspecialiseringen næppe nogen Vej til i højere Grad at særbegunstige et Land. De fleste af de hidtil anvendte Toldspecialiseringer af denne Art har da ogsaa været eklatante Brud paa Mestbegunstigelsesklausulen.

Ogsaa i Form af *Toldgodtgørelser* har man søgt at særbegunstige enkelte Lande. Formelt bliver der i saadanne Tilfælde betalt samme Told af samtlige mest begunstigede Stater, men derefter er Tolden blevet enkelte Lande tilbagebetalt. Under denne Form har Frankrig ydet rumænsk, jugoslavisk og ungarsk Hvede en Toldpræference, men der kan næppe være Tvivl om, at denne Fremgangsmaade er i Strid med Frankrigs Mestbegunstigelsesforpligtelser.

ad II.

Foruden Toldforanstaltningerne har forskellige Lande anvendt *Indførselsrestriktioner* for ved Hjælp heraf at begrænse og regulere Indførslen.

a. Det virksomste Middel til at udelukke Indførslen af fremmede Varer er det *absolute Indførselsforbud*. Saadanne er imidlertid i vore Dage sjældne og anvendes i Almindelighed kun af Hensyn til Statens eller den offentlige Sikkerhed eller af sanitære eller veterinære Hensyn. Forbud af denne Art er som Regel i Handelstraktaterne undtaget fra Mestbegunstigelsesklausulen.

b. En hyppig anvendt Form for Importbegrænsning og -Regulering er derimod *Licenssystemet*, d. v. s. Indførslen af visse bestemte Varer gøres afhængig af Indførselstilladelse, som udstedes til Importørerne for en bestemt Mængde Varer fra et bestemt Land. I Praksis vil dette System ofte medføre store Vanskeligheder, idet Traktatforpligtelser og Faren for Retorsionsforanstaltninger nødvendiggør Hensyntagen til Leverandørlandene.

Ifølge Mestbegunstigelsesprincippet tilkommer der nemlig Varer fra ethvert Land, der nyder Mestbegunstigelse med Hensyn til Indførsel, en lige saa gunstig Behandling som den, der tiltaas Varer fra et hvilket som helst Land. Der kan følgelig — hvis man vil holde sig paa Mestbegunstigelses Grund — som almindelig Regel ikke udstedes Restriktioner med Hensyn til Indførslen, som ikke paa samme Maade kommer til Anvendelse paa Indførslen af samme Slags Varer fra andre Lande. De mest begunstigede Lande har Krav paa at blive behandlet paa lige Fod, saaledes at eventuelle

Foranstaltninger ikke bevirker en Forrykkelse af den indbyrdes Stilling paa Markeder, som disse har tilkæmpet sig.

For at Licenssystemet kan praktiseres i Overensstemmelse med Mestbegunstigelsesforpligtelserne, maa det derfor hvile paa et Grundlag, som muliggør Opfyldelsen af de ovennævnte Forpligtelser (f. Eks. ved Tilstaaelse af Indførselsbevillinger i Forhold til Gennemsnitsindførslen fra vedkommende Lande i tidligere Aar).

Licenssystemet anvendes for enkelte Varer i Sverige og Norge og for en Række Varer f. Eks. i Belgien, Czekoslovakiet, Estland, Letland og Schweiz. I nogle Lande anvendes Systemet i Forbindelse med Valutaregulering, f. Eks. i Czekoslovakiet, Østrig, Ungarn, Rumænien, Bulgarien og Tyrkiet. Andre Lande, f. Eks. Polen og Schweiz, anvender for visse Varer Systemet i Indførselsbegrænsningsøjemed og for andre Varer ikke saa meget for at begrænse Indførslen som for at tilvejebringe et Kompensationsobjekt overfor Lande, som er villige til at yde Lettelser for det paagældende Lands Eksport.

Schweiz har saaledes med Kompensationsformaal indført Licenssystemet (det saakaldte »Bevillingssystem«) for en Række Masseartikler, saasom Korn, Foderstoffer, Smør, Sukker, Kul, Benzin og Tobak, alle Artikler, som Schweiz indkøber i Udlandet, og for hvis Vedkommende det ikke vil kunne gøre sig selvforsynende. Det drejer sig i alle Tilfælde om Varer, af hvilke et større Antal Lande staar som Leverandører, saaledes at det er muligt at placere sine Ordre dér, hvor den værdifuldeste Kompensation kan opnaas.

Indførslen af de paagældende Varer sker gennem særlige Indkøbscentraler, der i Reglen er dannet ved Sammenslutning af de tidligere Importører. Centralen opkøber ogsaa den indenlandske Produktion og kan derved gennemføre den Prispolitik, der ønskes fulgt. Centralen har ikke nødvendigvis Monopol, idet ogsaa udenforstaaende Importører i Reglen vil kunne faa Indførselsbevillinger, men særlige Bestemmelser er gennemført, saaledes at saadanne Importørers Priser kommer i Overensstemmelse med Centralens.

Gennem Oprettelsen af saadanne private Indkøbscentraler har man søgt at udnytte sine Indkøb som Bytteobjekter overfor andre Lande. Da Centralen imidlertid faar sine Direktiver fra Økonomiministeriet, maa der ved Indkøbene tages Hensyn til Mestbegunstigelsesforpligtelserne. I de af Staten givne Retningslinier har man da ogsaa i det store og hele lagt tidligere Aars (»Normalaars«) Indførsel til Grund for Indførslen af de paagældende Varer fra de forskellige Lande.

Paa lignende Maade har Tyskland til Regulering af Handelen med Kvæg, Mælkeprodukter (Smør, Ost m. m.), Æg, Olier og Fedtstoffer indført særlige Ordninger, der er givet Karakter af Statsmonopol, dels for at tilvejebringe et Kompensationsobjekt under Forhandlingerne med andre Lande, dels for at komme udenom Mestbegunstigelsesforpligtelserne (der er iøvrigt i en Række tyske Traktater under Bestemmelserne vedrørende Mestbegunstigelse med Hensyn til Indførselsforbud og -restriktioner taget Forbehold for saa vidt angaar Varer, der er Genstand for Statsmonopol).

For at undgaa Forskelsbehandling mellem indenlandske og udenlandske Varer, har man endvidere inddraget begge Varekategorier under Ordningen (Hensynet til Nationalbehandlingstilsagn i tyske Handelstraktater).

Ifølge de trufne Ordninger kan de ommeldte Varer, saavel indenlandske som indførte, herefter kun bringes i Handelen af R i g s k o n t o r e r, oprettet af Rigsministeren for Ernæring og Landbrug. Den, der vil bringe de paagældende indenlandske Varer i Handelen eller indføre Varer af nævnte Art fra Udlandet, skal tilbyde dem til Rigskontoret. Toldbehandlingen er først tilladt, naar Varerne er overtaget af Rigskontoret. Dette er ikke pligtig til at overtage de tilbudte Varer, og Rigsministeren kan fastsætte Maksimalkvanta for de Varer, som Rigskontorerne maa overtage. Hvis Rigskontoret afslaar Overtagelsen, maa Varerne ikke bringes i Handelen. Rigskontorets Overtagelse af Varerne sker ved et saakaldt »Overtagelsesbevis«. Et saadant Bevis for indførte Varer berettiger Indehaveren af Beviset til at faa Varerne fortoldet paa et hvilket som helst Toldsted og bringe dem i Handelen i Indlandet efter erlagt Betaling af Forskelsbeløbet mellem Overtagelses- og Afgivelsespris. Overtagelsesprisen er Dagsprisen af Produktionssted eller af tysk Grænsestation plus Told. Afgivelsesprisen er Overtagelsesprisen for indenlandske Varer af samme Art og Beskaffenhed plus et Gebyr.

Naar Varerne en Gang af Rigskontoret er bragt i Handelen, underligger de ikke længere Lovens Begrænsninger. Rigsministeren kan dog forsaavidt angaar Mælkeprodukter fastsætte Undtagelser herfra.

Indførslen af de ommeldte Varer kan følgelig kun finde Sted, naar der foreligger Overtagelsesbevis (d. v. s. Indførselstilladelse og Købstilbud fra det paagældende Rigskontor). Fastsættelse af Overtagelsespris og Afgivelsespris skal navnlig tjene til Udligning af Prisforskellen mellem fremmede Varer og indenlandske Varer.

Den tyske Ordning kan imidlertid næppe siges at være et egentligt Statsmonopol, men maa i Virkeligheden nærmest karakteriseres som et maskeret Licenssystem, idet Statens Medvirkning ved Indkøbene er mere af formel end reel Karakter. Indkøbene foretages for største Parten stadig af de private Importører for deres egen Regning og Risiko.

c. Ved Hjælp af I n d f ø r s e l s k o n t i n g e n t e r i n g s s y s t e m e t er det — ligesom ved Licenssystemet — muligt at regulere Indførslen, d. v. s. begrænse eller stabilisere denne paa et tidligere Niveau. Det adskiller sig fra Licenssystemet derved, at de tilladte Indførselsmængder fastsættes for en bestemt Periode (f. Eks. et Kvartal) og offentliggøres. I enkelte Tilfælde er Kontingenteringssystemet indført som en midlertidig Foranstaltning for at undgaa overdreven Indførsel af Varer, indtil en paatænkt Toldforhøjelse for den paagældende Vare kan sættes i Kraft.

Systemet anvendes for et begrænset Antal Varer i Belgien, England og Tyskland, og for et betydeligt Antal Varer i Holland, Letland Spanien og navnlig i Frankrig, Grækenland, Rumænien og Tyrkiet. I nogle Lande anvendes Systemet som et Led i Valutaregulering, f. Eks. i Letland, Rumænien og Grækenland.

Efter den Metode, der lægges til Grund for Kontingenteringen, kan der sondres mellem følgende Kontingenteringsformer:

- 1) **Autonome Globalkontingenter**, d. v. s. at det indførselsregulerende Land selv — uden Hensyntagen til Varens Oprindelse — for en vis Periode (f. Eks. 1 Maaned) fastsætter et samlet indførselstilladt Kontingent, hvorom Landene maa konkurrere, indtil det er opbrugt. Denne

Metode anvendes f. Eks. for forskellige Varer i Belgien og navnlig i Tyrkiet.

- 2) **Autonome nationale Kontingenter**, d. v. s., at det autonome samlede Kontingent fordeles paa de enkelte Lande. Denne Metode kan anvendes uden forudgaaende individuel Indførelstilladelse eller i Forbindelse med en saadan (Licenssystem). Den første Fremgangsmaade er f. Eks. anvendt for visse Varer i Frankrig, og den anden for en Række andre Varer i Frankrig, ligesom f. Eks. Letland, Rumænien og Grækenland har benyttet den sidstnævnte Fremgangsmaade.
- 3) **Traktatmæssig fastsatte nationale Kontingenter**, d. v. s., at der i Overenskomster med de forskellige Lande træffes Aftale om et bestemt Kontingent (jfr. f. Eks. Danmarks Overenskomst af 1933 med England).

Hensynet til Traktatforpligtelser (Mestbegunstigelsesforpligtelser) kræver, at de nationale Kontingenter fordeles paa en saadan Maade, at de er i Overensstemmelse med disse Forpligtelser. For de rene Varekontingenter (Indførselskontingenter) foreligger der ganske vist ikke nogen fastslaaet international Fortolkning af Spørgsmaalet om den rette Fordelingsmetode overfor mest begunstigede Lande, men indtil fornylig har saadanne i det store og hele været praktiseret som **proportionelle Kontingenter**.

Tyskland, der f. Eks. oprindeligt anvendte numerisk lige store Toldkontingenter for Smør, gik i 1933 over til at anvende Varekontingenter for Smør paa Basis af proportionelle Kontingenter fastsat i Forhold til Landenes Andel i Indførslen i 1929—31 og Enhedstold. Og Forholdet kan da nu siges at være det, at Tyskland staar paa det proportionelle Kontingentfordelingssystem. Ogsaa England anvender dette System paa de i dette Land kontingenterede Varer (f. Eks. paa Bacon), ligesom f. Eks. Belgien, Schweiz og indtil fornylig Frankrig og Holland har benyttet denne Fordelingsmetode.

I Forbindelse med den Tendens, der i de senere Aar har været fremme, til at føre Reciprocitets- eller Kompensationspolitik (d. v. s. en Politik baseret paa Ydelse paa Betingelse af Modydelse; jfr. ogsaa under Licenssystemet) i Stedet for Mestbegunstigelsespolitik, har nogle Lande imidlertid søgt i Kontingenteringssystemet at skabe sig et Bytteobjekt under Forhandlingerne med andre Lande. I Frankrig er man saaledes slaat ind paa den Politik at fordele en Fjerdedel af hvert Kontingent efter det hidtil fulgte Princip (det proportionelle), medens de tre Fjerdedele skal benyttes som Forhandlingsobjekt overfor de forskellige Lande. Paa lignende Maade er man i Holland begyndt at nedsætte de hidtidige Kontingenter, saaledes at kun det reducerede Kontingent tildeles Importlandene uden Betingelser, medens der for at naa op paa det tidligere, fuldt Kontingent eller eventuelt et højere Kontingent, vil blive stillet Krav om Modydelse fra det paagældende Importlands Side.

En saadan Fordelingsmetode kan imidlertid ikke siges at være forenelig med den rene og ubetingede Mestbegunstigelsesklausul. Og det kan da ogsaa anføres, at Overgangen i Frankrig til dette System gav Anledning til Told-

krig med England, som hævdede, at det som mest begunstiget Nation maatte have Krav paa fuldt Kontingent uden Modydelse.

For at en Politik som den af Frankrig og Holland indledede skal kunne bringes i Overensstemmelse med Mestbegunstigelsesforpligtelserne, maa den ubetingede Mestbegunstigelsesklausul i de paagældende Landes Traktater erstattes med den betingede Klausul, d. v. s., Medkontrahenten skal kun nyde godt af den Tredjeland tilstaaede Begunstigelse uden Vederlag, dersom Begunstigelsen er givet uden Vederlag eller mod at yde samme (eller tilsvarende) Godtgørelse, dersom den er betinget af en saadan. Men selv om Spørgsmaalet om Overgang til den betingede Mestbegunstigelsesklausul i de senere Aar har været fremme bl. a. i Frankrig, er dog endnu intet, i hvert Fald intet europæisk Land gaaet ind for en saadan Politik. Den betingede Klausul haandhæves ganske vist — som Reminiscens fra gammel Tid — endnu i visse sydamerikanske Lande, men efter at U.S.A., der før Verdenskrigen praktiserede denne Klausul, har forladt den, har paa Grund af de til denne knyttede Ulemper (navnlig de evindelige Stridigheder om Forstaaelsen af »samme« eller »tilsvarende« Ydelse) en Politik baseret paa en saadan Klausul været anset for upraktisk og lidet anbefalelsesværdig.

d. De af en Række Lande indførte Valutarestriktioner, der oprindelig havde det Formaal at sikre Landets Mønt, har efterhaanden udviklet sig til at blive et Middel til at regulere Vareomsætningen med de enkelte Lande, et handelspolitisk Instrument.

Den simpleste Form for Valutaregulering er den, hvor Kontrollen — udøvet af Staten eller ved en frivillig Aftale mellem Bankerne — er begrænset til at holde Centralbanken underrettet om alle Transaktioner med fremmede Deviser og herigennem muliggøre det for Banken at forhindre Spekulationsmanøvrer eller iøvrigt at øve Indflydelse paa Indførslen. Dette System anvendes kun i meget faa Lande, f. Eks. i Norge, Sverige, Italien, Australien, Syd-Afrika og U.S.A.

Hovedparten af Staterne, som har indført en egentlig Valutaordning, gaar betydelig videre og begrænser direkte Tilstaaelsen af fremmede Deviser til Importørerne (f. Eks. ved Krav om Valutaattest) og hermed Vareindførslen.

I Almindelighed søger man at influere paa Indførslen og Udførslen efter visse Principer med det Formaal at tilvejebringe en bedre Handelsbalance eller at begunstige enkelte Lande paa Bekostning af andre. Der findes saaledes ofte Bestemmelser om, at der ikke maa gives Deviser til Indførsel af visse Varekategorier (»Luksusvarer«, »uønskede Varer«) eller om, at Deviserne først og fremmest skal tildeles for »Nødvendighedsvarer«, f. Eks. i Tyskland, Estland, Grækenland, Letland, Ungarn og visse sydamerikanske Stater. I Czekoslovakiet tager man — ligesom i Danmark — ved Devisetildelingen et vist Hensyn til det tidligere Handelsbalanceforhold. Nogle Lande skelner udtrykkelig mellem den Behandling, der tilstaaes Lande, overfor hvilke det valutaregulerende Land har positiv Handelsbalance, og den Behandling, der ydes Lande, overfor hvilke det har negativ Handelsbalance, eller som ikke køber tilstrækkeligt af bestemte Varer, eller som lægger Indførslen fra det paagældende Land Hindringer i Vejen som Følge af Valutakontrol, Kontingentering etc., jfr. f. Eks. Rumænien, Jugoslavien, Tyrkiet etc.

Ofte gøres Tildelingen af Deviser til Indførsel afhængig af Kompensationsforretninger, d. v. s. Udførsel af Varer for et tilsvarende Beløb.

Som ovenfor omtalt kombineres en Devisordning undertiden med andre Foranstaltninger, saaledes med et Licenssystem, jfr. f. Eks. i Bulgarien, Czekoslovakiet, Østrig og Ungarn, eller med et Kontingenterings-system, f. Eks. i Letland og Grækenland, eller med begge disse Systemer, f. Eks. i Rumænien.

For at mildne Virkningerne af Valutaforanstaltningerne, afsluttes ofte mellem Landene »Clearings«-Overenskomster. Disse kan enten være Deviseclearingsoverenskomster eller Vareclearingsoverenskomster. De sidstnævnte tager alene Sigte paa Vareomsætningen. Betalingen effektueres ad Kompensationsvej igennem særlige Organer, i Almindelighed de kontraherende Landes Centralbanker. Køberen afvikler sin Gæld ved at indbetale et til Indkøbsprisen svarende Beløb i sit Lands Centralbank. Paa denne Maade undgaas Transferering.

e. En Regulering og Begrænsning af Indførslen kan endvidere etableres ved et Indførselsmonopol. Undertiden findes Statsmonopol for hele Udenrigshandelen, f. Eks. i Rusland og Persien. I nogle Lande findes Statsmonopol for Indførslen af enkelte Varer. Det er dog sjældent et egentligt Statsmonopol (d. v. s., at Indførslen sker for Statens Regning og Risiko), men Statens Medvirkning er ofte af mere formel Art, saaledes at Indførslen vel finder Sted i Statens eller Statsmonopolets Navn, men iøvrigt for de private Importørers Regning og Risiko. Som ovenfor omtalt under Licenssystemet, maa Ordninger af denne Art nærmest karakteriseres som en maskeret Licensordning, og i saa Fald maa der ved Indførslen af de paagældende Varer tages Hensyn til Mestbegunstigelsesforpligtelserne.

Naar der derimod er Tale om et egentligt Statsmonopol, er det blevet hævdet, at der ikke fra de forskellige Landes Side kan stilles berettiget Krav om Mestbegunstigelsesbehandling med Hensyn til Indførsel, idet et Statsmonopol ifølge Sagens Natur — i Lighed med private Importører — maa have fri Dispositionsret med Hensyn til Valget af det Land, hvor det vil købe. I en Række Handelstraktater er der iøvrigt taget Forbehold i Mestbegunstigelsesklausulen, forsaavidt det drejer sig om Ind- eller Udførsel af Varer, der er Genstand for Statsmonopol.

En Monopolisering af Indførslen af visse Varer kan ogsaa ske paa den Maade, at Staten giver en privat Sammenslutning Eneret paa Indførslen. Den schweiziske Korncentral har saaledes Monopol paa Indførslen af Korn til Schweiz. Paa lignende Maade har f. Eks. i Sverige »Spanmålsforeningen« (en Sammenslutning med begrænset Ansvar af Møllerier) Monopol paa Indførslen af Korn, Mel og Gryn.

Lignende Betragtninger som de ovenfor under Omtalen af Statsmonopolet anførte er blevet gjort gældende med Hensyn til et af Staten koncessioneret Privatmonopol, ligesom der i nogle Handelstraktater ogsaa for saadanne Monopoler er taget et Forbehold i Mestbegunstigelsen. Hvis Monopolet imidlertid modtager Direktiver fra Staten, maa der ved Indkøbene i de forskellige Lande tages Hensyn til de Staten paahvilende Mestbegunstigelsesforpligtelser.

f. Som andre Foranstaltninger til at begrænse Indførslen af fremmede Varer kan f. Eks. anføres de i nogle Lande (f. Eks. Tyskland og Sverige) indførte Bestemmelser om Pligt for Møllerierne til af den samtlige aarlige Formaling af Hvede at formale en vis Procentdel indenlandsk Hvede (Indmalingstvang).

Foruden gennem Statsforanstaltninger finder der undertiden Indførselsregulering Sted ved Privataftaler (internationale Karteller og lign.).

Det er paa Baggrund af den ovenomtalte Restriktions- og Afspærringspolitik, at de i de seneste Aar førte Angreb paa Mestbegunstigelsesklausulen maa ses. Med Hensyn til Klausulens Fremtid tegner der sig følgende Muligheder:

- 1) Den fuldstændige Ophævelse af Klausulen, nemlig i det Tilfælde, at den nuværende Restriktionspolitik kun er de første famlende Forsøg paa en »Planøkonomi«, som skal træde i Stedet for den tidligere »Frikonkurrence«, som er Klausulens naturlige Basis.
  - 2) Bibeholdelse af Klausulen i sin nuværende Form, hvor man lukker Øjnene for den »Udhuling« eller Tilsidesættelse, der faktisk finder Sted, ud fra den Forudsætning, at Restriktionspolitikken er en midlertidig Politik, som før eller senere staar foran sin Afvikling.
  - 3) Principiel Opretholdelse af Klausulen, men med en vis Begrænsning af denne (nye Undtagelser fra Klausulen), nemlig i det Tilfælde, at visse af de moderne handelspolitiske Foreteelser skulde vise sig levedygtige og nødvendiggøre visse Undtagelser, hvis man skal holde sig til en stringent Fortolkning af Klausulen.
  - 4) En Tilbagevenden til den rene, ubetingede og ubegrænsede Mestbegunstigelsesklausul, nemlig i det Tilfælde, at en kommende Opgangsperiode skulde overflødiggøre det nuværende Restriktionsapparat.
-